

ACTUALITAT

Diccionari de l'afroamericanisme

La revolta negra

Los Àngeles han viscut una nova revolta negra. El veredicté injust d'un judici ha desencadenat la violència i l'exèrcit ha estat llançat al carrer. És el darrer episodi, per ara, de més de dos-cents anys de conflicte.

El 3 de març del 1991, Rodney King, un californià negre de 27 anys, conduïa el seu cotxe per una de les autopistes urbanes de Los Angeles. Amb l'excusa d'un excés de velocitat, va ser aturat per quatre policies blancs: el sergent Stacey Koon i els agents Timothy Wind, Theodore Briseni i Lawrence Powell. En pocs minuts King va rebre una immensa pallissa de 56 cops que un veí va gravar en vídeo. La brutalitat policíaca va sacsejar Amèrica i l'estranger des de les pantalles de la televisió i els policies van haver d'afrontar un judici. Aquest judici es féu el 30 d'abril a Simi Valley, un plàcid comtat blanc del nord de Los Angeles. Tots els membres del jurat, amb l'excepció d'un hispà i d'un asiàtic, eren blancs. Declararen els policies innocents i això donà principi a la batalla racial més important que han viscut els Estats Units pràcticament

des dels anys seixanta.

Durant dos dies una multitud de persones de raça negra van prendre el centre de Los Angeles. El resultat han estat 260 quilòmetres quadrats de destrucció i un nombre encara no definitiu de morts, però que supera els vint. Això i la intervenció de l'exèrcit com a única manera de calmar la còlera dels negres per un veredicté clarament racista.

No era ni la primera ni l'última vegada. En 1989 havia estat Miami l'escenari dels conflictes. Van ser tres els morts. En 1980 va ser Liberty City, on un judici semblant al de Los Angeles va portar com a conseqüència manifestacions i avalots que causaren divuit morts. La revolta més greu en la història havia passat en 1965, també a Los Angeles. En aquella ocasió van ser trenta-quatre els morts, també originats per una discussió de trànsit.

Aquests episodis violents vénen de la di-

fícil situació dels afroamericans, condemnats a una situació de marginalitat racial i econòmica que els ofega. D'això i de l'existència d'un moviment ja centenari de lluita pels seus drets. ¿Nacionalisme? Se sol definir com a tal i ha passat fases ben diverses. De primer van voler tornar a l'Àfrica, després es convenceren que calia viure als Estats Units, però immergits en una comunitat negra mundial, més tard van creure que era possible una Nova Àfrica a Amèrica. Sempre buscant com aconseguir el poder negre i com usar-lo. Sempre intentant fugir d'aquesta situació que els continua condemnant a revoltes episòdiques.

Aquest diccionari d'EL TEMPS vol explicar els grans trets de la comunitat afroamericana i del seu esforç per a constituir una comunitat reconeguda. En un cert sentit, és el diccionari d'un dels nacionalismes més estranys del món d'avui.

Els afro-americanos

Afroamericans: Els afroamericans són aproximadament uns 27 milions, per tant l'11'3% de la població total. -

American Society for Colonizing the Free People of Color in the United States (Societat nord-americana per colonitzar de la gent de color lliure dels Estats Units): Es tracta del primer moviment de retorn a Àfrica, fundat en 1818 a Washington. Aquest moviment considerava evident que els negres eren "africans".

Autodeterminació: En diverses ocasions s'ha provat de crear estats independents negres dins el territori dels Estats Units. El primer a proposar-ho va ser un

blanc, Anthony Benezet, en 1795. Entre els intents primitius destaca un que pretenia convertir Oklahoma en un estat afroamericà.

Durant el segle XX la idea d'un estat propi ha flotat sempre en el nacionalisme afroamericà. En 1917, competint amb les idees de Garvey, Cyril Briggs proposava "de demanar l'autogovern d'una desena part del territori continental dels Estats Units". La idea de Briggs mirava els estats del Pacífic, especialment Califòrnia. A partir dels anys vint van ser els comunistes els qui defensaren l'autodeterminació afroamericana, i s'arribaren a aprovar resolucions en la seua Internacional en favor d'aquesta.

Stalin mateix va dir que els negres d'Amèrica plantejaven una "qüestió nacional". La proposta comunista feia referència al que s'anomenava "el cinturó negre" del sud. Posteriorment, els moviments radicals dels seixanta parlarien d'aquest territori com de Nova Àfrica.

Dawson (Geòrgia): Ciutat on s'establí a final dels seixanta la primera gran colònia negra musulmana. Els partidaris de la Nació de l'Islam van arribar a comprar deu mil metres quadrats de terreny, però la població blanca va frenar aquest intent d'anar comprant terres. L'agressivitat blanca contra el projecte Dawson va fer exclamar als líders dels Musulmans Negres: "Nosaltres

no som ni podem ser ciutadans nord-americans"

Delany, Martin R. Es considera el primer nacionalista negre important, sobretot pels seus llibres escrits en 1852, sobretot el *Projecte d'una expedició aventurera a la Costa Oriental d'Àfrica*. Aquí deixà dit que "som una nació dins una nació; com els polonesos a Rússia, els hongaresos a Àustria, els gal·lesos, irlandesos i escocesos als dominis britànics".

Drets Civils: Abolit l'esclavatge, els afroamericans comencen la lluita pels drets civils. La primera llei sobre els drets civils data del 1875 i permetia al govern federal de protegir els negres en aquells estats on no ho fes el

govern de l'estat. Malgrat això, diversos estats aconseguiren de burlar la llei, especialment respecte a les eleccions, i restringiren el dret de vot dels negres. En alguns aparegué el Ku-Klux-Klan per a aterrir la població de color i impedir així que usaren els seus drets. En 1883 la Llei de drets civils va ser declarada inconstitucional i la discriminació quedà establerta fins als

anys seixanta d'aquest segle.

A partir del 1960 apareix el **Moviment pels Drets Humans**, dirigit per Luther King. El moviment practicà accions no violentes contra la segregació als estats del sud i aconseguí de reunir 250.000 manifestants a Washington, l'any 1963. Un any després es va proclamar una nova llei de Drets Civils que acabà les discriminacions legals, encara que no la segregació de fet.

Esclavatge: L'esclavatge és oficial, per primer vegada als Estats Units, l'any 1641, a Massachusetts, i ràpidament és adoptat a les 13 colònies que formaven aleshores els Estats Units. Quan en 1787 s'aprova la Constitució americana,

aquesta conté tres clàusules diferents que protegeixen l'esclavatge. I això malgrat que aquell any les colònies del nord ja l'havien prohibit (la primera, Vermont, en 1777. En 1807 el Congrés prohibeix la importació d'esclaus, però encara no l'esclavatge, tot i les protestes de diversos sectors blancs. Durant la guerra civil Lincoln aboleix l'esclavatge, però no serà fins acabada la guerra que les esmenes 13, 14 i 15 de la Constitució el prohibiran de manera taxativa.

Free African Society: Primera organització negra dels Estats Units, fundada a Filadèlfia en 1787.

Garvey, Marcus: Líder nord-americà però d'origen jamaicà, partidari d'un Imperi Africà que funda, oficialment en l'exili, a Nova York. Els seus partidaris, que constituïen un govern i preparaven un exèrcit, pensaven establir-se a l'Àfrica, però mai no ho van intentar de debò. Garvey era un nacionalista declarat que afirmava que "els negres necessitem una nació pròpia". Però també era un racista que, paradoxalment, elogiava el Ku Klux Klan per racistes i perquè Garvey estava fermament convençut que, a Amèrica, li esqueia la supremacia blanca i que els negres havien de marxar tots a l'Àfrica. Alguns han comparat el nacionalisme de Garvey amb la idea sionista i la seua importància és que va ser el primer moviment negre de masses real.

Haití: una de les possibles destinacions dels partidaris d'abandonar en massa els Estats Units buscant de fer una nació lliure negra.

Jackson, Jesse:

Avui dia el més conegut i ben situat dels polítics negres americans. Va treballar amb Martin Luther King i posteriorment ha escalat posicions dins el Partit Demòcrata, del

qual és un dels membres més prominents. Dirigeix una coalició coneguda per Arc de Sant Martí.

Jamestown: el primer lloc, a l'actual estat de Virgínia, on arribaren els anglesos, en 1619. Generalment s'accepta que amb els primers colons britànics van arribar també 23 homes i dones de raça negra. S'ha comprovat que durant les primeres dècades de la colonització britànica els negres van ser iguals en tot, davant la llei, als blancs, encara que treballaven normalment de servents domèstics.

Jim Crow: Nom despectiu usat per a designar qualsevol afroamericà.

King, Martin

Luther: Pastor baptista considerat com el més gran polític de raça negra de la història dels Estats Units. El dia del seu naixement és dia de festa oficial. King va dirigir el moviment de resistència

al racisme sempre des d'una estricta posició de no-violència. L'octubre del 1964, després de deu anys de lluita ininterrompuda, li fou atorgat el Premi Nobel de la Pau. Aquest premi el féu encara més líder de la majoria dels afroamericans, als quals exhortava a no defallir ni un moment en la lluita pels drets civils, però evitant la confrontació violenta. El 4 d'abril del 1968 va ser assassinat a trets a Memphis (Tennessee).

No hi ha cap líder afroamericà, i molts pocs polítics blancs, que hagen tingut la capacitat de convocària i d'il·lusió que generava King amb la seua oratòria càlida i rotunda. La seua frase més històrica va ser: "He tingut un somni" que retrunyí a Washington el dia de la gran marxa pels drets civils. El somni de King era una Amèrica on tothom fos igual, independentment de la seua raça.

Malcom X: Probablement, amb Martin Luther King, el més gran líder afroamericà

de la història. El seu nom real era Malcom Little o El-Hajj Malik El-Xabazz, després de la conversió a l'Islam. La lletra X també té reminiscències musulmanes. La seua trajectòria ideològica

va ser molt complexa, ja que passà per totes les fases del nacionalisme negre: partidari del retorn a l'Àfrica, panafricanista, partidari d'un estat propi a Amèrica, partidari de la segregació de races, partidari finalment de la igualtat racial en un sol estat. El seu valor va ser la seua capacitat de seducció i el llenguatge virulent, que despertà molts afroamericans per la via contrària a la no-violència de King. (És famosa la seua frase sobre allò que necessitaven els negres: "Una cosa corba que s'empenya amb la mà i no és un platan").

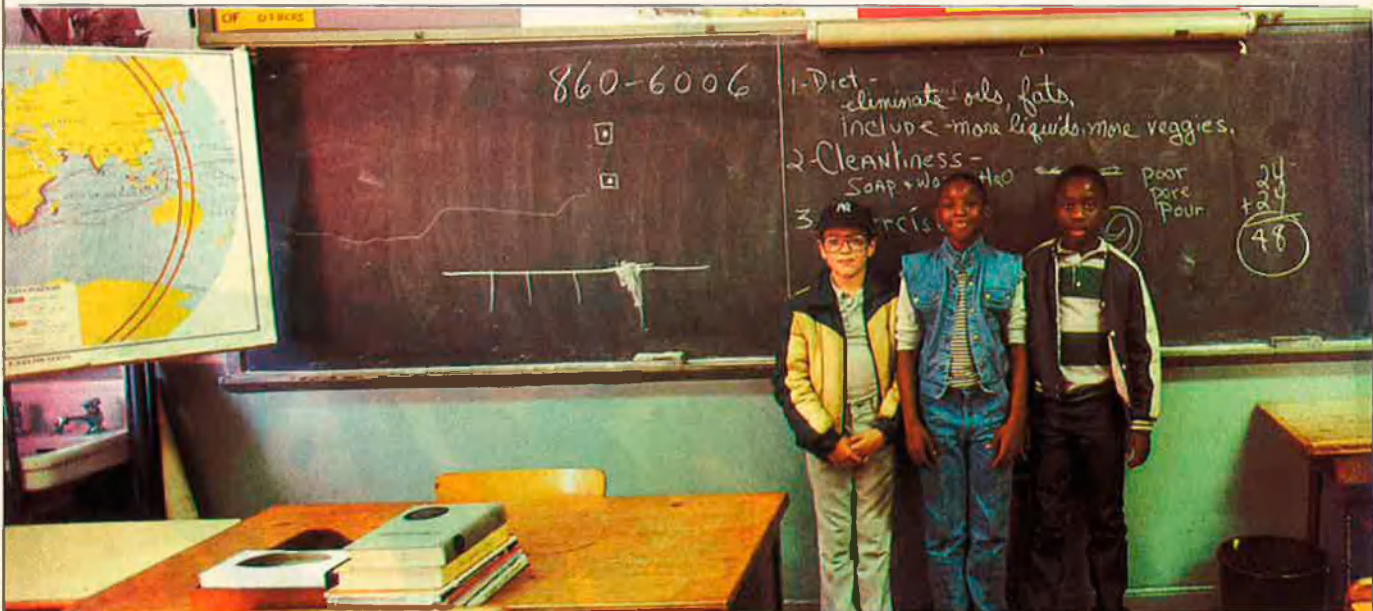
Malcom X va morir assassinat al febrer del 1965. Encara no és clar qui el va matar.

Musulmans negres: Aquest moviment, conegut també per la nació de l'Islam és el moviment negre modern amb més anys de funcionament i més base social. Importants personalitats de la comunitat afroamericana, com el boxador Cassius Clay (Muhammad Ali) o el jugador de bàsquet Kareem Abdul Jabbar són conversos a l'Islam. L'origen de la nació de l'Islam se situa també en els anys del garveyisme i Drew Ali en fou el precursor. Ali predicava que "abans de tenir un déu heu de tenir una nacionalitat". L'islamisme americà ha arribat a proclamar profetes com Elijah Mahoma que afirmaven que havien rebut la revelació d'Al·là a Detroit, entre 1931 i 1933. Els seus partidaris creien que calia esperar la victòria final dels creients i es negaven a col·laborar amb el govern nord-americà, que consideraven una "potència estrangera".

NAACP (Aliança Nacional pel Progrés de la Gent de Color): Una de les organitzacions destacades en la lluita pels drets civils. Va ser molt activa als anys cinquanta i es basava en la demanda d'aplicació de les lleis fonamentals, interpretades en favor dels negres. Va fer el seu gran paper en la lluita contra la segregació a l'escola.

Nou Oyo: Nom, rebatejat, de Harlem pels nacionalistes afroamericans. Moltes ciutats nord-americans tenen noms alternatius com aquest.

Pannegrisme: Doctrina política que succeí el "retorn a l'Àfrica" i que va ser ex-

En 1883 la Llei de drets civils va ser declarada inconstitucional i la discriminació quedà establerta fins als anys seixanta d'aquest segle.

ARXIU

procedida per W. E. B. Du Bois, en les tres primeres dècades del segle XX. Aquesta doctrina proclama per primer vegada que els afroamericans són nord-americans per naixement, ciutadania, ideals polítics, llengua i religió. Però, al mateix temps, expressa la voluntat que els negres americans lideren la lluita dels negres de tot el món vers una societat més justa. Du Bois afirmava explícitament que "els negres americans no són una nació". Du Bois, de vell, se'n va anar a l'Àfrica.

Panteres Negres:

Partit polític afroamericà fundat en 1966 a Oakland (Califòrnia) per Huey P. Newton i Bobby Seale. Els Panteres es van fer famosos aviat per les seues patrulles urbanes i van imposar el costum

d'usar constantment el mot *right on* (que es podria traduir per 'vinga'). En 1967 un enfrontament amb la policia deixa Newton ferit i a la presó. A partir d'aleshores els Panteres Negres s'expandeixen per tot el país i creen una gran organització (uns cinc mil militants armats en 1969) durament perseguida per la policia. Els Panteres Negra es referien al seu poble parlant de "la colònia negra d'Afroamèrica" i tenien un programa de deu punts, el primer dels quals deia simplement "volem la llibertat". Amb els anys els Panteres Negres van anar evolucionant paulatinament cap a l'esquerra fins a proclamar-se marxistes i internacionalistes.

Els Panteres van ser hereus de Malcom X i van ajudar a crear el concepte de **Poder Negre** com a desafiament a l'estat. La seua proposta més elaborada va ser la de crear una República de Nova Àfrica en cinc estats del sud.

Pobresa: Aproximadament un terç dels afroamericans viuen per sota els nivells de pobresa. En els 11 estats del sud, la desocupació entre els negres és d'una mitjana del 66%. Les expectatives de vida dels negres són menors que no les dels blancs: 69,4 anys de mitjana contra 75,4. La marginalitat dels barris negres és un gran problema. Es calcula que un de cada 133 americans (en general) és víctima d'homicidi. Però entre els negres ho és un de cada 21. A final de la dècada passada els negres representaven el 47% dels detinguts i el 62% dels lladres. El 40% de les dones empresonades són negres. La gran majoria dels condemnats a mort són negres, així com la majoria dels morts per crack, la droga més perillosa actualment.

Poder Negre: Concepte creat per Stokely Carmichael. Segons Carmichael els afroamericans constitueixen una colònia interior que calia alliberar "a través de l'autodeterminació, però sobretot de l'autoafirmació". Aquest va ser el punt més subratllat del seu missatge, i es traduí en moltes escenes d'afirmació pública d'orgull negre, com la protagonitzada per diversos atletes olímpics als Jocs de Mèxic.

Polítics: Els polítics negres encara ho tenen més difícil per a fer carrera. El primer parlamentari negre escollit aquest segle (a mitjan segle XIX n'hi havia hagut també)

va ser el senador Edward Brooks, de Massachusetts, que ho aconseguí en 1964. Actualment hi ha uns 6.000 polítics negres amb càrrecs de responsabilitat. Diverses ciutats importants com Chicago, Nova York, Los Angeles i Washington tenen o han tingut alcaldes negres. En 1988, per primera volta un negre va competir en la cursa a la presidència. Va ser Jesse Jackson, que aconseguí el segon nombre de vots entre els aspirants demòcrates. Posteriorment Ron Brown, el segon de Jackson, va ser nomenat secretari del Partit Demòcrata, el càrrec més important ocupat per un negre en el sistema polític americà. En 1989, també per primer vegada, un negre, Colin Powell, va ser nomenat cap dels exèrcits.

República de Nova Àfrica: Projecte de país negre que s'instal·laria a Louisiana, Mississipi, Alabama, Carolina del sud i Geòrgia. El projecte va ser animat per diverses organitzacions i arribà a tenir un govern provisional, en 1968. Aquest govern va arribar a amenaçar el dels Estats Units de demanar el suport nuclear xinès si no era reconegut. En algunes zones del nord del Estats Units petits barris negres van proclamar la seua adhesió a Nova Àfrica.

Retorn a Àfrica: Sota aquest nom es coneixen diverses organitzacions que cerquen un lloc a l'Àfrica per a instal·lar-hi els negres americans com a homes lliures. Va ser la primera forma històrica d'expressió del nacionalisme afroamericà, malgrat que era controlada pels blancs, durant el segle XIX. El seu fruit més important va ser la fundació de la república de **Libèria**.

Vicent Partal